

Iceland
Liechtenstein
Norway **Active
citizens fund**

Care e treaba cu „gaura” din buget?

autor: Diana Tăbleț, Funky Citizens

Proiect derulat de:

**FUNKY
CITIZENS**

Care e treaba cu „gaura” din bugetul României?

Recent, în sfera publică a început să se discute despre o așa-zisă „gaură” în bugetul României. Site-urile de știri sunt pline de declarațiile contradictorii ale politicianilor, situația nu este prezentată transparent, iar credibilitatea bugetară începe să scărbâie din ce în ce mai mult. E important să înțelegem totuși la ce se referă această „gaură” și care este situația României din punct de vedere bugetar.

Context

Ministerul Finanțelor [a fost acuzat](#), la începutul lunii aprilie, că a greșit bugetul de stat, ceea ce a dus la crearea unei așa-zise „găuri” în bugetul public. Inițial, aceasta a fost declarată ca având o valoare de [20 de miliarde de lei](#), ca mai apoi liderii politici să declare că este, de fapt, vorba despre „[o încetinire pe încasările de la venituri](#)” cu 4,7 miliarde.

Cum poate, totuși, Ministerul Finanțelor, să „greșească” bugetul?

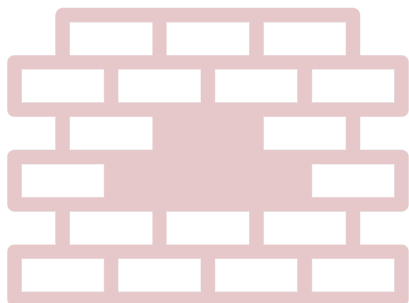
Bugetele publice reprezintă o previziune a veniturilor care urmează să fie încasate într-un an bugetar și a cheltuielilor care urmează să fie efectuate. Așadar, **„a greși” bugetul poate însemna o supraestimare sau subestimare a veniturilor și/ sau cheltuielilor.** Totuși, bugetul României nu este atins niciodată în

proporție de 100%, însă este important cât de mari sunt

diferențele [între buget și execuție]. În acest context, este importantă credibilitatea bugetară, care arată, de fapt, în ce proporție a fost respectat bugetul inițial. Dacă acesta a fost depășit prea mult sau, din contră, dacă se cheltuie prea puțin față de ce se prognozează la început de an, bugetul devine necredibil, pentru că nu reflectă realitatea.

Proiect derulat de:

„Gaura” din buget se referă la o supraevaluare a veniturilor care urmează să fie încasate de Statul Român în 2023. [Execuțiile bugetare din primul trimestru al anului](#) sunt publice pe site-ului Ministerului de Finanțe și ne pot oferi o imagine de ansamblu asupra situației economice actuale.

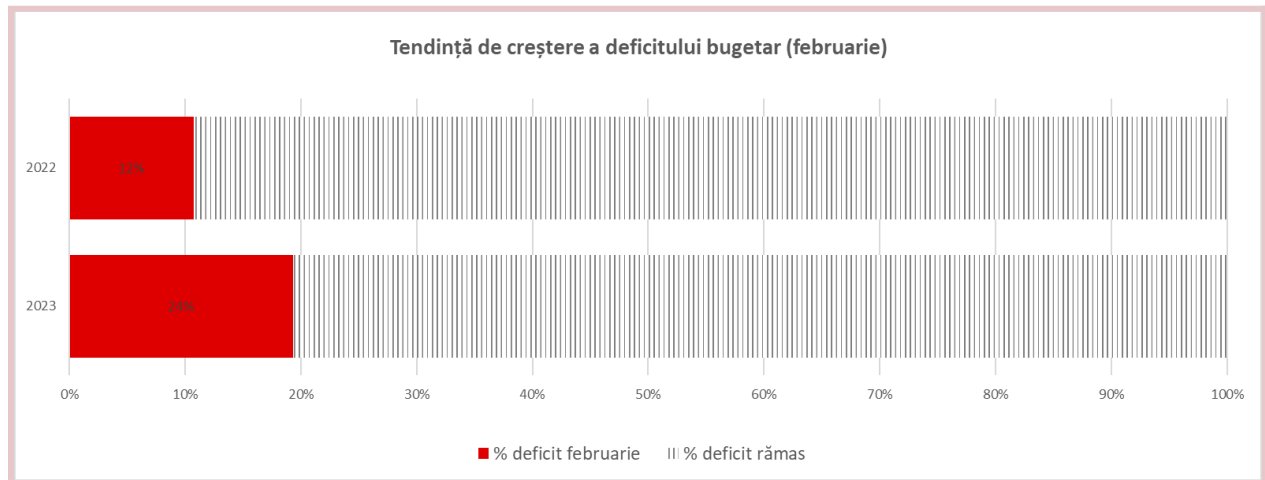
Bugetul de stat de anul acesta este, în termeni nominali, cel mai mare din ultimii trei ani, atât din punct de vedere al veniturilor cât și al cheltuielilor, și are cel mai mic deficit bugetar. Valoarea veniturilor totale de la bugetul de stat reprezintă, anul acesta, 17.7% din PIB, cu 2.2 procente mai mult față de anul 2022, respectiv cu 3.1 procente mai mult față de anul 2021. De altfel, încă din decembrie 2022, odată cu adoptarea bugetului de stat, [Consiliul Fiscal a avertizat](#) că: „pe baza unei abordări prudente, Consiliul Fiscal apreciază drept probabilă manifestarea unor venituri mai mici cu circa 11,3 mld. lei, reprezentând circa 0,73% din PIB, față de țintele asumate în proiectul de buget”. Așa cum am explicat în [analiza bugetului de stat](#), acesta este construit „pe baza previziunilor de creștere economică de 2,8%”, dar are în vedere și „o rată a inflației la nivel național de 8%”. Rata crescută a inflației justifică majorarea veniturilor și cheltuielilor totale. O noutate în bugetul pentru anul 2023 o reprezintă majorarea fondurilor pentru Ministerul Apărării Naționale, cu cea mai mare creștere procentuală față de 2022 și o alocare totală de peste 60 de miliarde de lei pentru sectorul apărării.

Cum stăm cu bugetul anul acesta, comparativ cu anii precedenți?

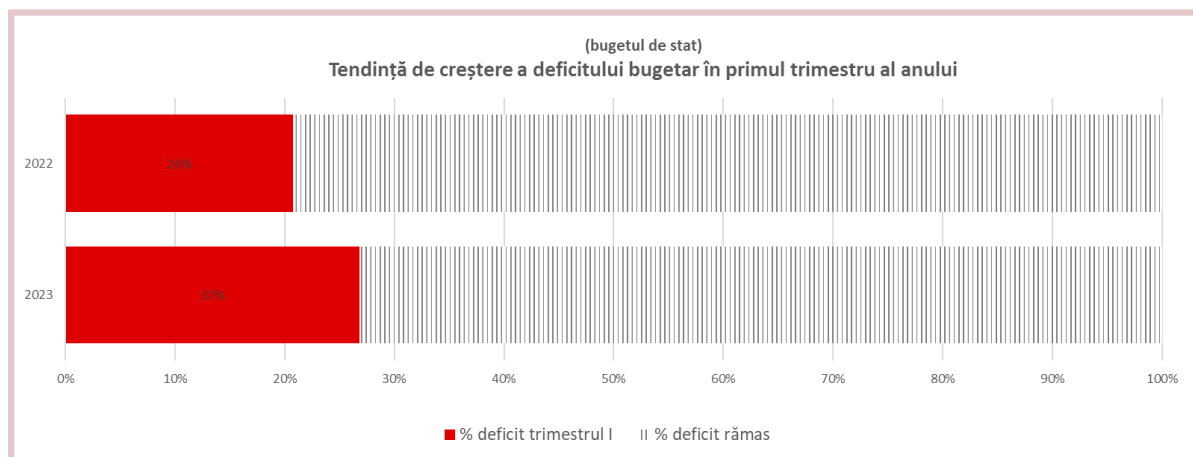
Bugetul de stat pentru anul 2023 este construit cu un deficit de aproape 78 de miliarde de lei, cel mai mic înregistrat în ultimii trei ani. Totuși, comparativ cu anul precedent, în primele 2 luni (2023) s-a atins, procentual, cea mai mare valoare a deficitului bugetar din

Proiect derulat de:

totalul bugetat. Dacă în 2022, deficitul bugetar atinge suma de 10.19 mld lei, în perioada ianuarie-februarie, în anul 2023 deficitul a ajuns deja la aproape 19 miliarde de lei, reprezentând 24 de procente din totalul bugetat.

Deficitul bugetar din primul trimestru al anului 2023 rămâne mai mare decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2022. Dacă în 2022, la finalul lunii martie, deficitul bugetar reprezenta -21.67 miliarde de lei, respectiv 26% din totalul deficitului bugetat pentru acel an, în 2023 deficitul înregistrat în primele trei luni ale anului are o valoare totală de - 28.59 mld. lei, adică (aproape) 37% din totalul deficitului din bugetul de stat al anului în curs.

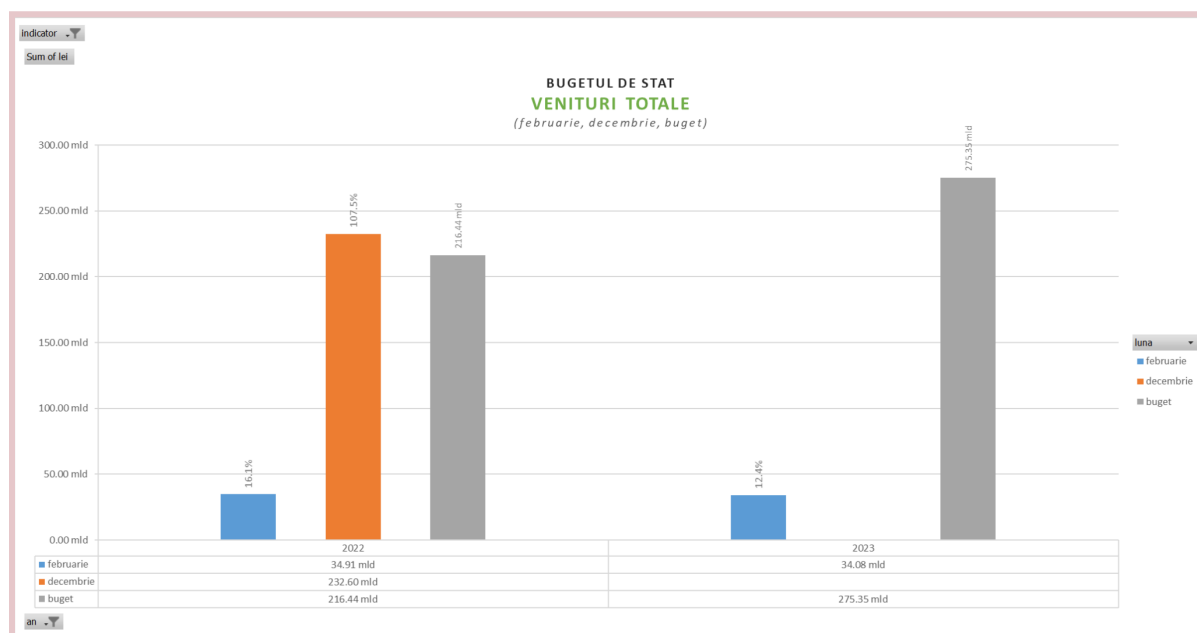

Proiect derulat de:

Deficitul din primele trei luni ale anului 2023 arată faptul că statul a cheltuit cu peste 28 de miliarde de lei mai mult față de valoarea veniturilor încasate. Deficitul reprezintă o constantă în legea bugetului de stat din ultimii ani, însă atingerea a mult peste ¼ din totalul bugetat indică un ritm accelerat al cheltuielilor și o încasare lentă a veniturilor.

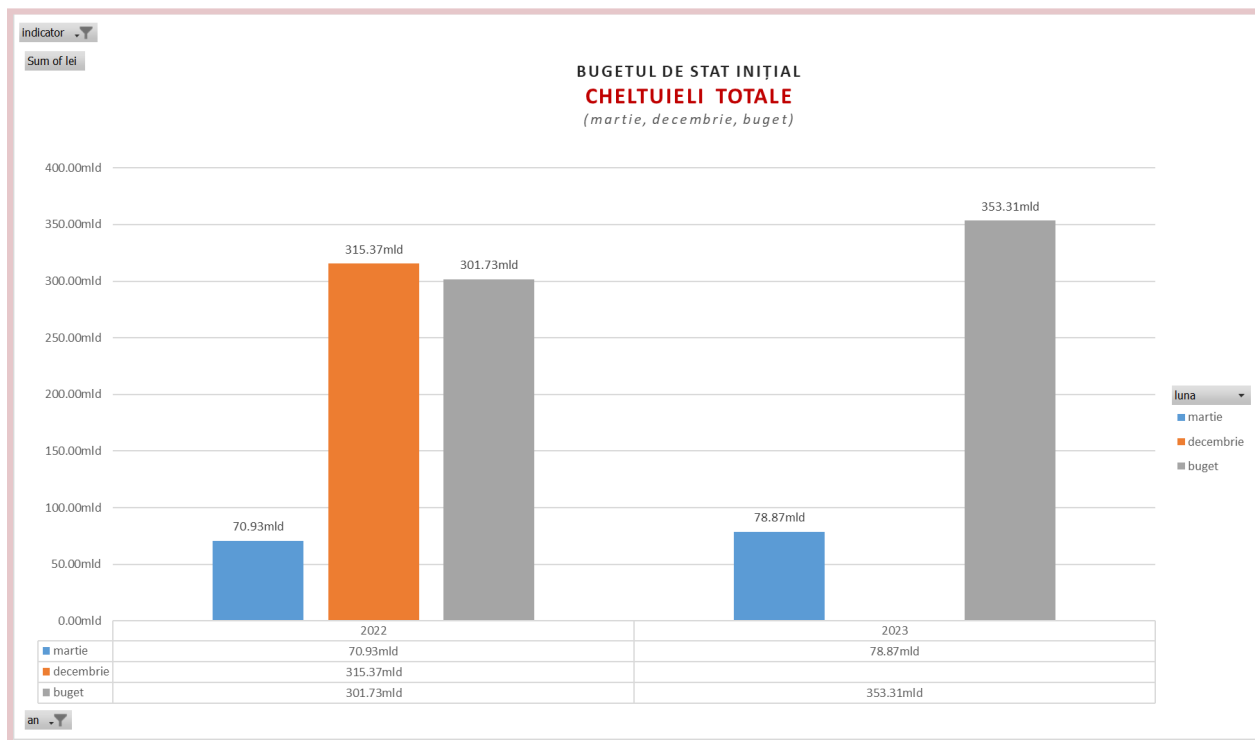
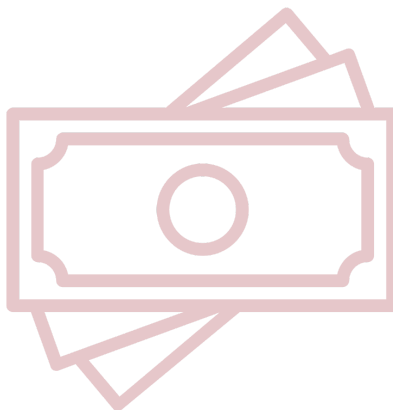
An	Deficit bugetat (buget de stat)	Deficit real (buget de stat)	Diferență
2022	85.3 mld lei	82.76 mld lei	-2.54 mld lei
2023	77.96 mld lei	18.74 mld lei (februarie)	

Cu toate că anul 2023 promite cel mai mare buget de stat din ultima perioadă, încasarea veniturilor în primele luni ale anului este cea mai mică, atât ca valoare absolută, cât și procentual. Dacă în 2022, în perioada ianuarie-martie, la bugetul de stat erau încasate deja 22.74% (49.23 mld lei) din totalul veniturilor bugetate, în anul în curs, Statul Român a încasat numai 18.26% din totalul veniturilor înregistrate în buget.

Proiect derulat de:

În ceea ce privește cheltuielile de la bugetul de stat, la finalul lunii martie sunt executate 22.32% (78.87 mld) din totalul bugetat (353.31 mld lei). Comparativ, în anul 2022, în martie erau executate 70.93 mld de lei, adică 23.5% din totalul bugetat.

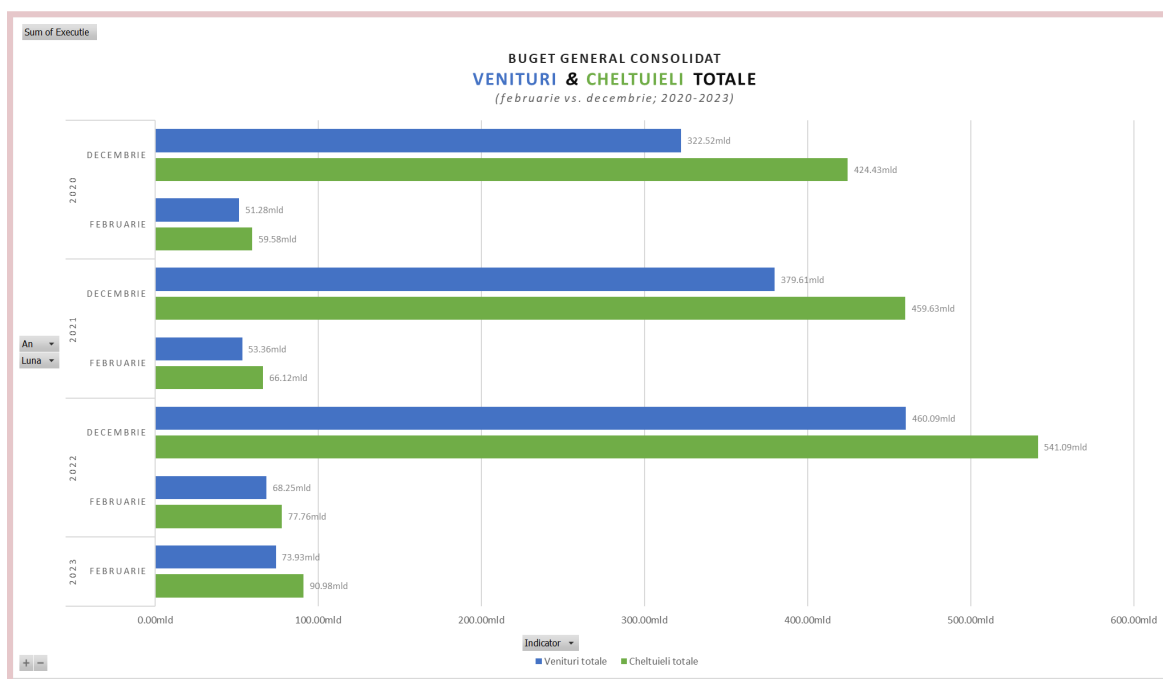

Proiect derulat de:

Totuși, „gaura” din buget nu se referă doar la bugetul de stat, ci la bugetul general consolidat, care reprezintă bugetul total al țării. [Bugetul României](#) este compus din:

- *Bugetul de stat;*
- *Bugetul centralizat al UAT-urilor;*
- *Bugetul asigurărilor sociale de stat;*
- *Bugetul asig. pentru șomaj;*
- *Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate;*
- *Bugetul instituțiilor publice finanțate integral sau parțial din venituri proprii;*
- *Fonduri externe nerambursabile;*
- *Bugetul trezoreriei statului;*
- *Bugetul Companiei naționale de administrare a infrastructurii rutiere;*
- *Eximbank*

Datele prezentate anterior iau în calcul doar bugetul de stat. Totuși, ținta de a atinge un deficit bugetar sub 3% din PIB, respectiv 4.4% din PIB planificat pentru 2023, este reprezentată de totalitatea bugetelor, mai exact de [bugetul general consolidat](#).

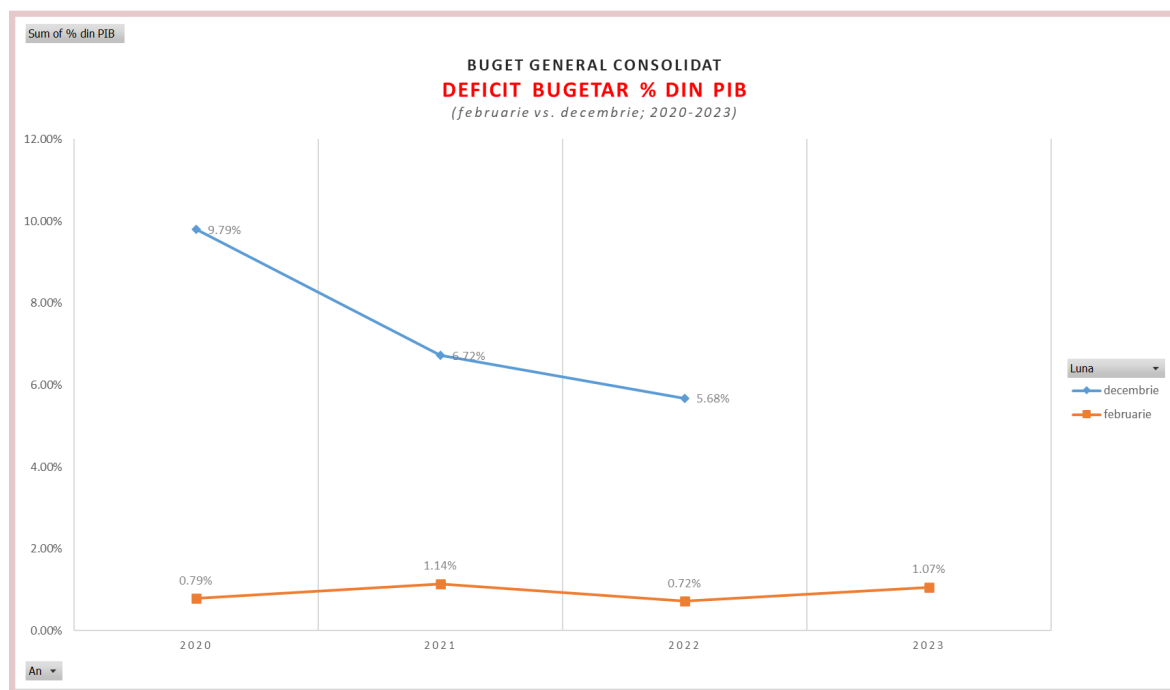
Proiect derulat de:

Cel mai mare deficit bugetar din ultimii patru ani, la bugetul general consolidat, a fost înregistrat în 2020, când diferența dintre venituri și cheltuieli a depășit 100 mld lei (9.79% din PIB). Anul 2020 a fost însă unul special, din cauza regimului impus de pandemia de Covid-19. În 2021 și 2022, România a avut un deficit bugetar de 80.02 mld lei, respectiv 81.01 mld, dublu față de recomandarea de cel mult 3% din PIB. Se poate observa, totuși, o tendință de redresare, procentul din PIB al deficitului bugetar aflându-se în scădere: de la 9.79% în 2020, la 6.72% în 2021, respectiv 5.68 procente în 2022.

Anul acesta, în luna martie, România a atins 1.47% din PIB deficit bugetar, mult mai mare decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului trecut (1.19%). Deficitul bugetar mare indică imposibilitatea de a atinge ținta de 3% din PIB, iar menținerea ritmului actual riscă atingerea unui deficit de peste 6% până la finalul anului 2023.

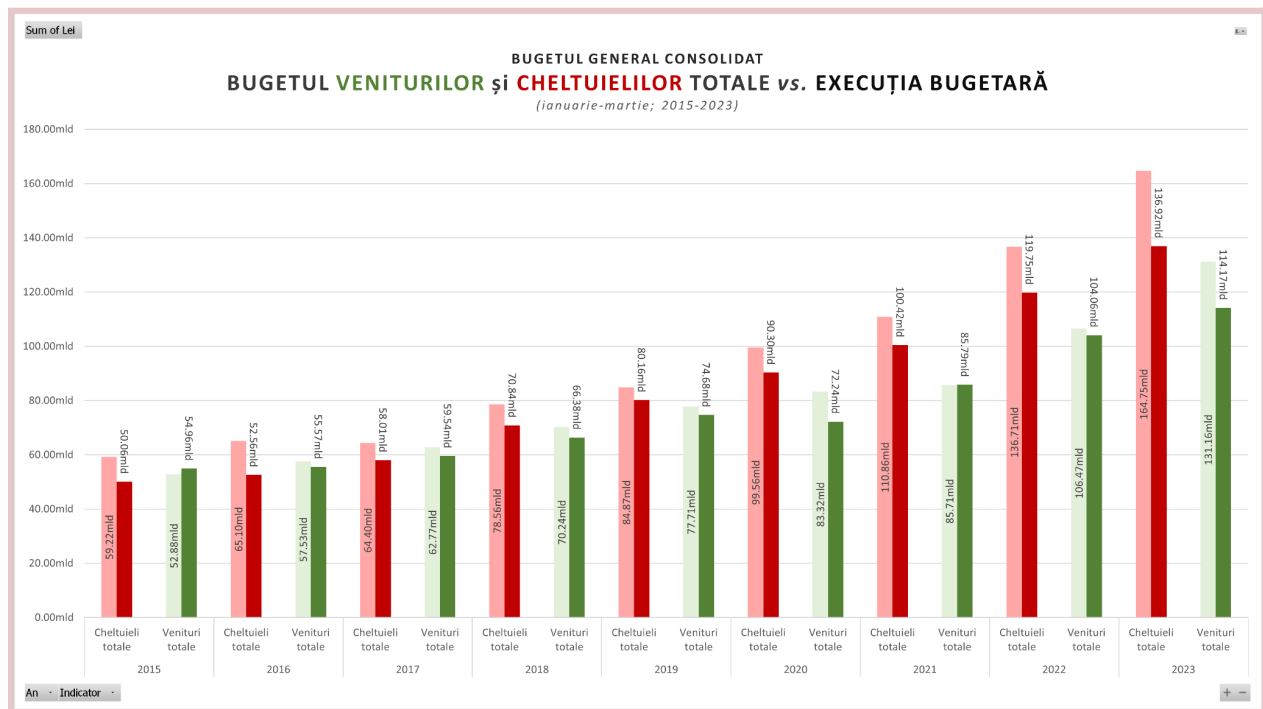

Proiect derulat de:

Deficitul bugetar reprezintă o consecință a cheltuirii unei valori mai mari de bani decât valoarea veniturilor încasate, iar excedentul bugetar înseamnă că statul a încasat mai mulți bani decât a cheltuit, într-o perioadă determinată de timp. Cel mai mare deficit bugetar de la finalul lunii martie din ultimii 9 ani a fost înregistrat în anul 2020, când a atins o valoare de -1.67% din PIB. Din 2020 până în prezent, deficitul bugetar nu a scăzut niciodată sub -1.19 procente, aflându-ne însă într-o perioadă de redresare după pandemia de COVID-19. În perioada dinaintea pandemiei, între 2015 și 2017 România a avut excedent bugetar la finalul lunii martie, iar în perioada 2018-2019 deficitul înregistrat s-a încadrat între 0.48 și 0.54 procente din PIB.

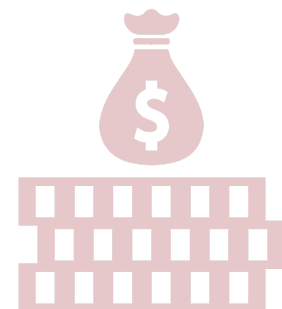
Proiect derulat de:

Deși, nominal, încasările (la bugetul general consolidat) din primul trimestru al anului 2023 sunt cele mai mari din ultimii 9 ani, anul acesta reprezintă aproape cel mai mic procent din totalul veniturilor repartizate pentru primele trei luni ale anului.

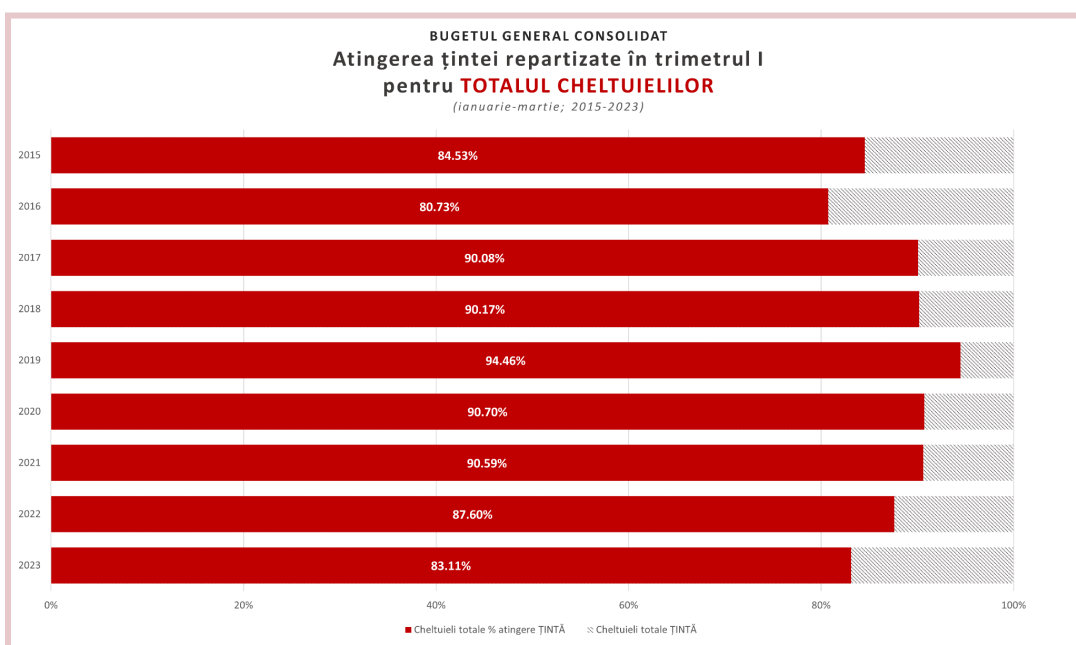
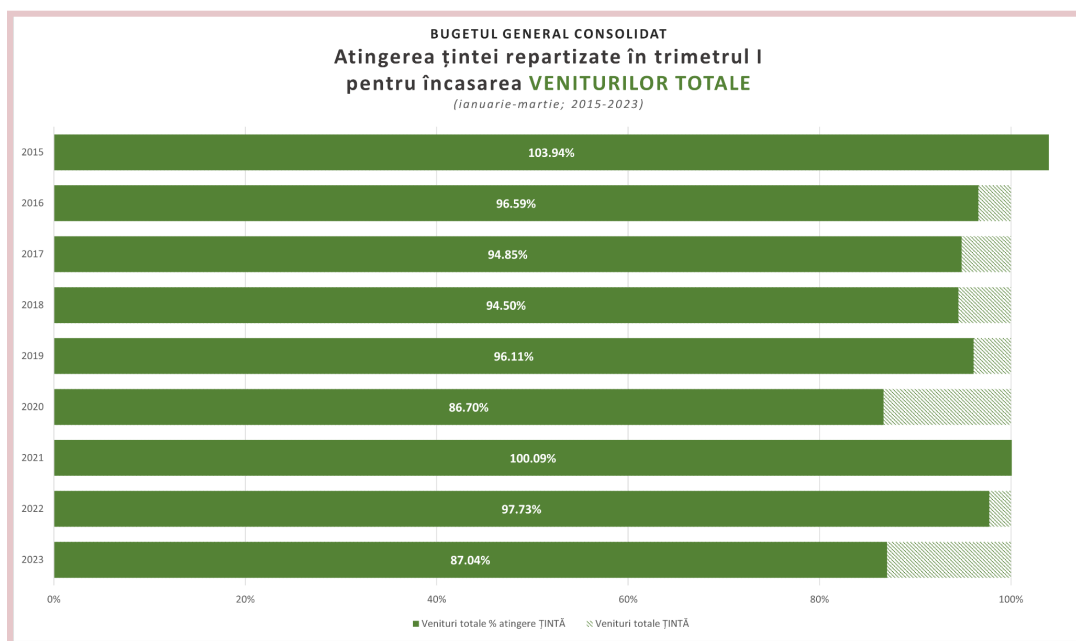
Din ultimii 9 ani, numai în 2020 procentul de încasare al veniturilor (86.7%) a fost mai mic față de cel înregistrat în 2023 (87.04%). Și cheltuielile repartizate sunt realizate în procent mic

față de anii precedenți, fiind executate 136.96 mld de lei din totalul de 164.75 mld lei bugetate, respectiv puțin peste 83%.

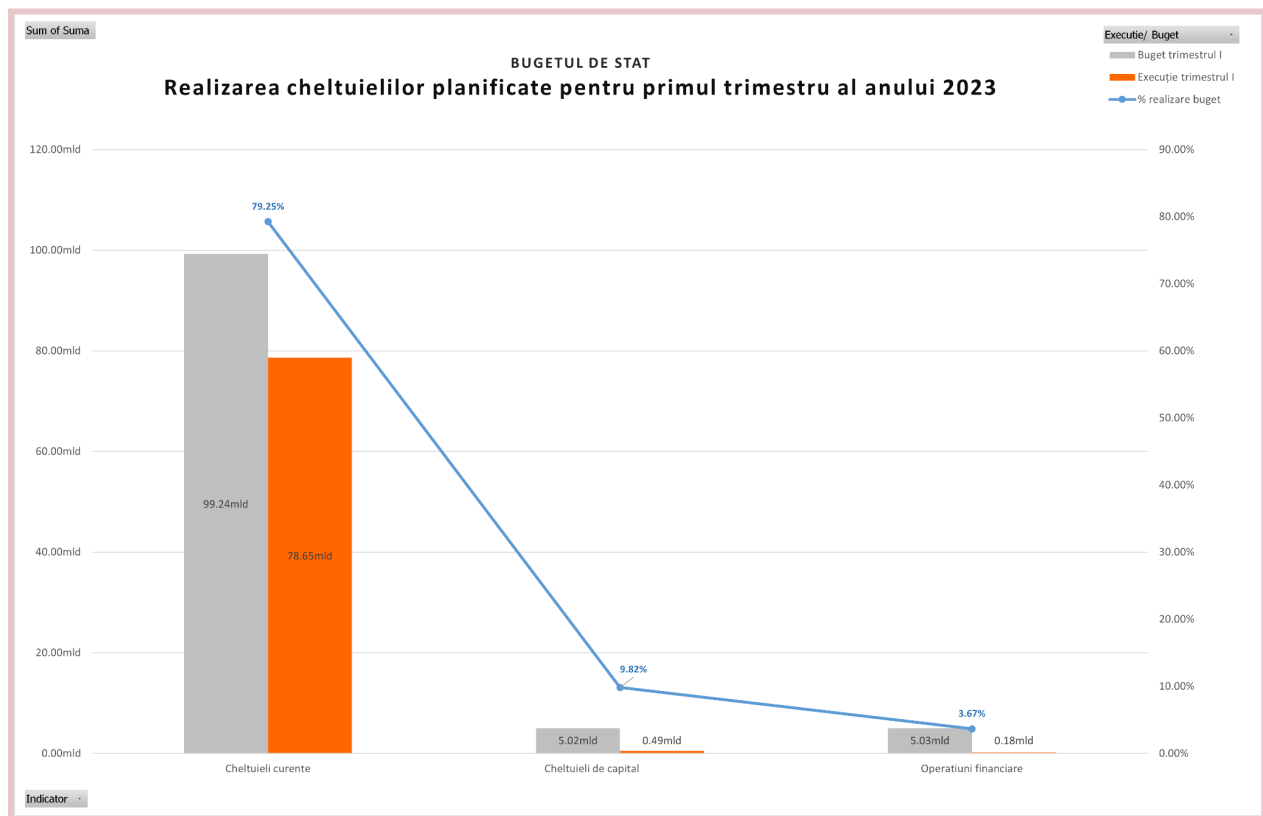
Proiect derulat de:

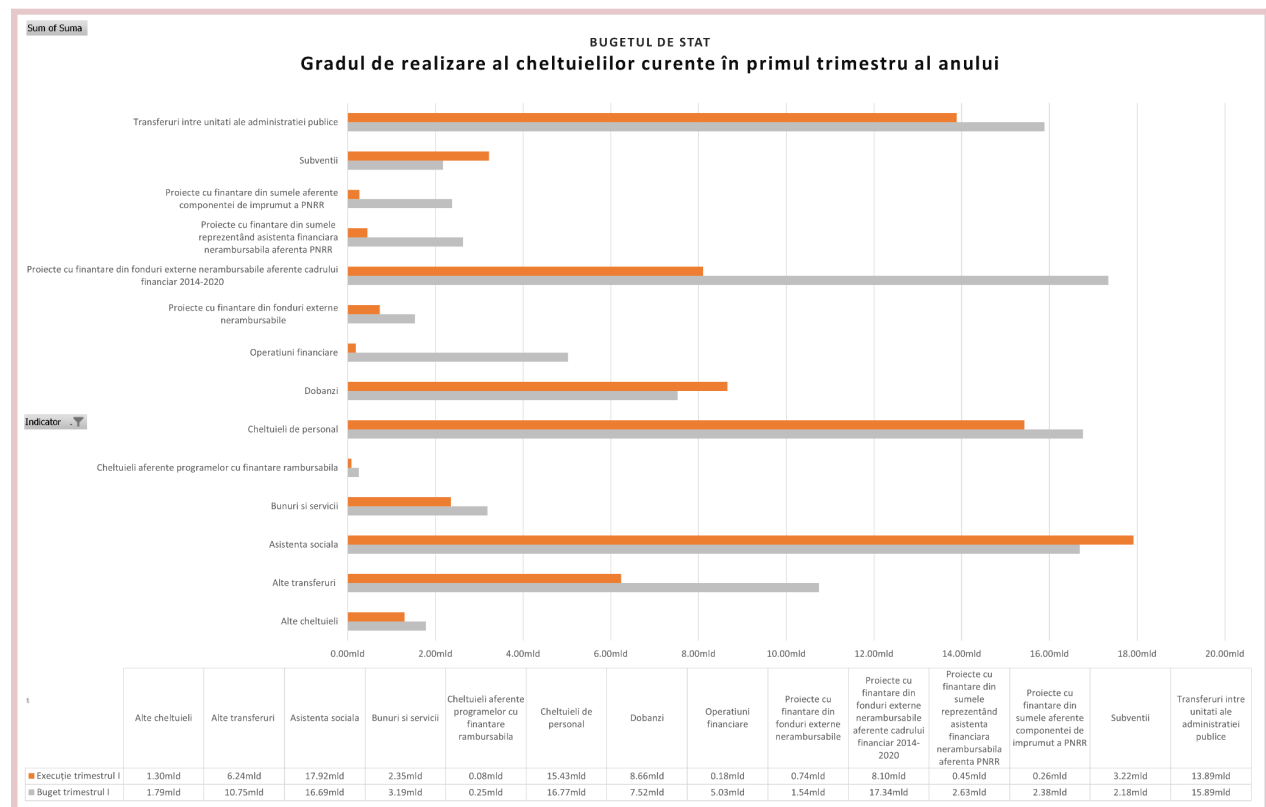
Proiect derulat de:

Cheltuielile repartizate pentru primul trimestru, la bugetul de stat, se împart în trei mari categorii: cheltuieli curente, cheltuieli de capital și operațiuni financiare. Gradul de realizare a cheltuielilor curente se plasează 79.25% din totalul repartizat pentru primul trimestru al anului, iar în ceea ce privește celelalte două categorii, bugetul a fost realizat în proporție de 9.82% (cheltuieli de capital) și 3.67% (operațiuni financiare).

Proiect derulat de:

Două subcategorii ale cheltuielilor curente au avut execuție mai mare față de bugetul repartizat pentru primul trimestru al anului, respectiv: subvențiile (3.22 mld lei executate, față de 2.18 mld bugetate) și asistența socială (107.36% realizat). Pentru investiții s-a cheltuit foarte puțin în prima perioadă a anului. Dacă pentru componenta de împrumut a PNRR erau bugetate peste 2.38 mld de lei, în primele trei luni ale anului au fost cheltuite numai 0.26 mld, adică sub 11% din fondurile repartizate primului trimestru. Și componenta rambursabilă a PNRR a avut execuție mică în primul trimestru, fiind cheltuite 17.11% din fondurile disponibile.

Proiect derulat de:

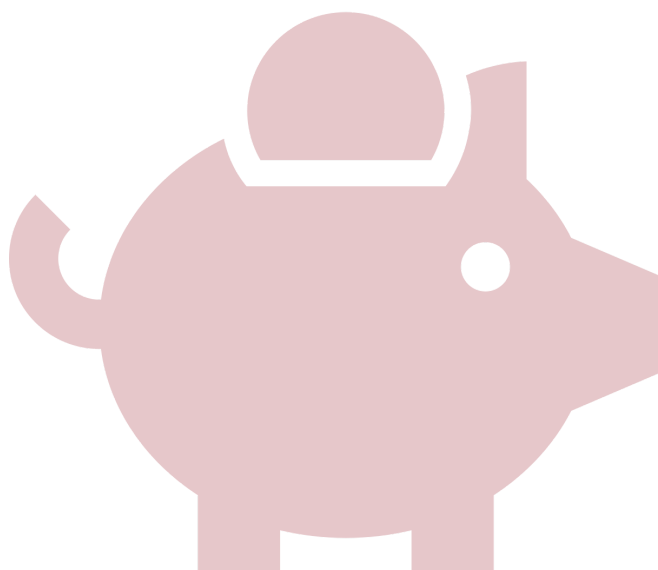

Deci, există o „gaură” la buget?

Din datele prezentate anterior este evident că bugetul vine, încă de la început, cu o deficiență, o „gaură” care este acoperită prin împrumuturi. Deficitul bugetar nu este ceva neobișnuit în bugetele statelor, cu toate că există excepții de state care înregistrează excedent bugetar. Deficitul bugetar apare atunci când suma totală a veniturilor încasate de un stat nu acoperă suma totală a cheltuielilor prevăzute. „Gaura” din buget despre care se tot discută reprezintă, totuși, o majorare a deficitului prevăzut deja în buget. Asta înseamnă că Statul Român trebuie să se împrumute mai mult decât a estimat deja greșit în [legea bugetului de stat](#). Până la finalul lunii februarie, a fost atinsă deja peste 24% din ținta de deficit bugetar de 4.4% pe 2023. Ne aflăm totuși într-o perioadă de deficit excesiv încă de dinainte de Pandemie, iar anul acesta România [și-a asumat](#) intrarea într-un proces de scădere a acestuia, dar care, la momentul actual, nu pare să poată fi atins. Ritmul actual indică atingerea a cel puțin 6% din PIB deficit bugetar până la finalul anului sau, după cum arată datele de pe primul trimestru, sacrificarea investițiilor publice.

Real vorbind, ultimii ani au venit cu o așa-zisă „gaură” în buget, deoarece deficitul înregistrat s-a plasat cu mult peste valorile asumate. Nerespectarea bugetului și supraestimarea veniturilor conduce la credibilitate bugetară scăzută. Bugetele reprezintă documentele de bază, esențiale în planificarea modului de încasare și cheltuire a banilor publici. Lipsa de responsabilitate în respectarea bugetelor și, în consecință, credibilitatea redusă, conduc la situații greu de controlat, cum este cea cauzată de „gaura” din bugetul pe 2023. Credem că și în bugetele publice trebuie să se aplice principiul „mai bine prevenim, decât să tratăm”, ceea ce înseamnă că Statul trebuie să își asume încă de la început un buget care să reflecte situația macroeconomică reală, prin care poate atât să evite crizele economice, cât și să crească credibilitatea bugetară.

Proiect derulat de:

Proiect derulat de Funky Citizens cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

Lucrăm împreună pentru o Europă verde, competitivă și incluzivă.

Proiect derulat de:

**FUNKY
CITIZENS**